

Timo Heinonen kok ym.

Lakialoite laiksi rikoslain 8 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

PERUSTELUT

Lapsen törkeä seksuaalinen hyväksikäyttö on kuin murha, josta jää henkiin. Seuraukset ovat usein äärimmäisen tuhoisia ja vaikuttavat uhriin kaikilla elämänalueilla.

Rikoksen vanhenemisaika lapsen törkeässä seksuaalisessa hyväksikäytössä on nykyisin enimmillään 20 vuotta. Tämä on ongelmallista hyväksikäyttöä kokeneiden kannalta, koska on tyypillistä, että asia unohtuu tai unohdetaan jopa vuosikymmeniksi. Kun lapsi joutuu vakavan väkivallan uhriksi, lapsi ottaa käyttöönsä erilaisia suojamekanismeja. Kokemus väkivallasta voi olla sietämätön, ja lapsi torjuu tapahtuman pois mielestään erilaisin keinoin. Lapsi voi niin sanotusti päättää unohtavansa tapahtuneen eikä puhu asiasta kenelläkään. Lapsi voi myös dissosioida, joka tarkoittaa mielen ja kehon irtaantumista toisistaan. Lapsi ikään kuin katsoo sivusta, mitä hänelle tapahtuu. Lähes aina lapsi kokee syyllisyyttä tapahtuneesta ja kokee itse olevansa siihen osasyysellinen. Hyvin usein myös tekijän uhkailut tai manipulointi vaikuttavat lapseen. Mikäli lapsi yrittää kertoa tapahtuneesta jollekin ja lasta ei uskota, hän voi kokea, ettei keneenkään voi luottaa. Valtava häpeä tapahtuneesta saattaa estää kertomisen kokonaan.

Uhri unohtaa usein hyväksikäytön tai ei ymmärrä yhteyttä huonoon oloonsa, ennen kuin jokin tietty elämäntilanne laukaisee menneisyyden muiston. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi oman lapsen syntymä, avioero tai tekijän kuolema. Uhrit, joilla hyväksikäytön kokemukset ovat olleet unohduksissa tai asiayhteyttä ei ole ymmärretty, ovat pääsääntöisesti 30—60-vuotiaita.

Lapsena koettu seksuaalinen hyväksikäyttö on erityisen tuomittava rikos. Seuraukset ovat usein hyvin tuhoisia. Hyväksikäyttö vaikuttaa minuuden rakentumiseen ja kehittymiseen, identiteetti vääristyy ja sen joutuu rakentamaan joskus jopa kokonaan uudelleen. Hyväksikäyttö voi pahimmillaan kestää koko lapsuus- ja nuoruusajan. Uhri voi tapahtuneen johdosta huonosti ja oireilee monella tapaa. Seurauksia ei aina osata yhdistää lapsuudenaikaisiin tapahtumiin. Tyypillisiä seurauksia ovat muun muassa itsesyytökset, viha itseä kohtaan, syyllisyys, häpeä, pelko, alkoholin tai muiden päihteiden väärinkäyttö, muistikatkokset, erilaiset fyysiset vaikutukset ja psykosomaattiset kivut, syömishäiriöt, työkyvyttömyys, vaikeudet ihmissuhteissa sekä seksuaaliset ongelmat. Vaikka asia yritetään painaa unohduksiin, se elää uhrissa kaiken aikaa voimakkaana selittämättömänä pahana olona. Hyväksikäytön seuraukset voivat olla jäsyttyviä, vaikka teot olisivatkin olleet näennäisesti pieniä.

Lakialoite LA 14/2015 vp

Mikäli lapsen törkeä seksuaalinen hyväksikäyttö ei vanhenisi koskaan, antaisi se yhteiskunnallisesti tärkeän viestin asian vakavuudesta. Rikoksen vanhentumattomuus antaisi myös 28 ikävuotta täyttäneille mahdollisuuden hakea itselleen oikeutta siinäkin tapauksessa, että raastavasta asiasta on vaiettu nuoruusiässä.

Tämä on vaalikaudella 2011—2015 tekemämme lakialoitteen uusinto. Lakialoite keräsi silloin 108 kansanedustajan allekirjoitukset.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 8 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 8 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 212/2008, seuraavasti:

8 luku

Vanhentumisesta

1 §

Syyteoikeuden vanhentuminen

Oikeus syyttää rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on elinkautinen vankeus, ei vanhennu. Sama koskee oikeutta syyttää lapsen törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 16.10.2015

Timo Heinonen kok
Tuomo Puumala kesk